

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5SŽi/39/2014
Identifikačné číslo spisu:	1013200031
Dátum vydania rozhodnutia:	29.02.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1013200031.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Urbancovej a členov senátu JUDr. Milana Moravu a JUDr. Petry Príbelskej, PhD., v právnej veci žalobcu: EUREA, občianske združenie, so sídlom Tupého 25/A, Bratislava, IČO: 30 794 242, zastúpeného JUDr. Vladimírom Šárnikom, advokátom so sídlom Národného oslobodenia 25, Bernolákovo, proti žalovanému: Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Štúrova 2, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. Ei 182/12-11 z 29. októbra 2012, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č.k. 1S 2/2013-26 z 18. septembra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S 2/2013-26 z 18. septembra 2014 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) zamietol podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. Ei 182/12-11 z 29. októbra 2012, ktorým tento zamietol rozklad žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu č. IV/1 GPt 321/08-47 zo dňa 04.10.2012, ktorým mu bola zamietnutá žiadosť o sprístupnenie informácie podľa ust. § 14 zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len „ZSI“) a to „Uznesenia o vznesení obvinenia bývalým ministrom životného prostredia pre trestný čin ohrozenia a poškodenia životného prostredia nepovolením ťažby kalamitného dreva v Tichej, Kôprovej a Javorovej doline; vo Vysokých Tatrách v roku 2004.“

Krajský súd ako súd konajúci v správnom súdnictve (§ 244 a nasl. OSP) vychádzajúc z ustanovenia § 11 ods. 1, písm. d/ ZSI, § 55m ods. 6 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre a § 6 ods. 2 Trestného poriadku a obsahu administratívneho spisu v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, že jedným zo zákonom definovaných obmedzení prístupov k informáciám je obmedzenie prístupu k informáciám týkajúcich sa rozhodovacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní podľa osobitných predpisov.

Ďalej uviedol, že podstatou rozhodovacej činnosti orgánu činného v trestnom konaní je vydanie rozhodnutia vo výroku ktorého orgán činný v trestnom konaní vysloví záver, ku ktorému v priebehu konania dospel. Zdôraznil, že pokiaľ oprávnená osoba žiada o sprístupnenie informácie týkajúcej sa rozhodovacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní, môže povinná osoba žiadosti vyhovieť len do tej miery, že sprístupní informáciu o konkrétnom rozhodnutí alebo o výsledku určitého konania, avšak len za predpokladu, že sprístupnenie takejto informácie nezakazujú osobitné predpisy. Z uvedeného podľa krajského súdu vyplýva, že povinná osoba informuje iba o tom, že vydala rozhodnutie a tiež ako (s akým výsledkom) bolo konkrétne konanie skončené.

Podľa krajského súdu, v určitej konkrétnej veci majú subjekty trestného konania, resp. účastníci konania, právo byť informovaní prostredníctvom nazerania do spisu (§ 69). Ostatné nezainteresované osoby, t.j. verejnosť, nemajú právo prístupu ku konkrétnemu trestnému spisu a verejnosť je informovaná, pokiaľ ide o konkrétnu trestnú vec len podľa § 6 ZSI. Dodal, že rovnako podľa § 11 ods. 1 písm. d) ZSI, z pôsobnosti tohto zákona je vylúčené informovanie o prebiehajúcich trestných konaniach. Krajský súd skonštatoval, že žalobca žiadal o sprístupnenie rozhodnutia žalovaného vo veci, v ktorej trestné konanie stále prebieha a z obsahu ktorého by mohlo dôjsť jeho pri sprístupnení k zmareniu alebo podstatnému sťaženiu objasnenia a vyšetrovania veci. Ďalej uviedol, že poskytnutie požadovaného rozhodnutia by sa pohľadom na znenie § 11 ods. 1 písm. d) ZSI v spojení s § 55m ods. 6 zákona o prokuratúre prekročilo rámec povinnosti ustanovených zákonom povinnej osobe sprístupňovať informácie. Krajský súd bol toho názoru, že žalovanému preto v postavení povinnej osoby nevyplyva právna povinnosť takejto žiadosti vyhovieť, a teda ani nevyhovením žiadosti žalobcu nedošlo zo strany žalovaného k negatívnemu zásahu do práva žalobcu na informácie, pretože zodpovedá zákonným obmedzeniam uvedeným v ustanovení § 11 ods. 1 písm. d) ZSI.

O náhrade trov konania rozhodol súd podľa ustanovenia § 250k ods. 1 OSP tak, že neúspešnému žalobcovi ich náhradu nepriznal a žalovanému v tomto konaní náhrada trov neprináleží.

Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie domáhajúc sa jeho zmeny a vyhovenia žalobe a súčasne si uplatnil náhradu trov konania.

V dôvodoch svojho odvolania žalobca poukázal na ustanovenie § 55m ods. 5 zákona č. 153/2001 Z.z., v zmysle ktorého prokuratúry sprístupňujú verejnosti na základe žiadosti podľa osobitného zákona všetky právoplatné uznesenia prokurátora vrátane uznesení, ktoré nie sú rozhodnutiami vo veci samej a obžalobný návrh. Žalobca ďalej vo svojom odvolaní tvrdil, že uznesenie prokurátora sa vzťahuje na celé rozhodnutie, nie iba na jeho výrok. Je toho názoru, že ak v celom rozhodnutí nie je ani len zmienka o základnej právnej norme vzťahujúcej sa na predmet konania, ide o arbitrárne a nedostatočne odôvodnené rozhodnutie, dôsledkom čoho je porušenie práva žalobcu na súdnu ochranu. Namietal postup krajského súdu, ktorý sa podľa jeho názoru, nezaoberal otázkou zmarenia vyšetrovania v prípade sprístupnenia uznesenia o obvinení. Ďalej namietal, že krajský súd nereflektoval na ústavnoprávny aspekt práva na informácie, na ktorý poukazoval žalobca v žalobe. Zdôraznil, že obvinení ako aktívni politici a osoby verejného záujmu požívajú zníženú ochranu súkromia. Žalobca trval na tom, že z ust. § 55m ods. 5 zákona č. 153/2001 Z.z. mu vyplýva právo na sprístupnenie požadovanej informácie, pričom v danom prípade vzhľadom na predchádzajúce doručenie uznesenia obvineným, ako aj aktuálne zastavenie trestného konania, nie sú splnené podmienky na aplikáciu ust. § 55m ods. 6 zákona č. 153/2001 Z.z. Na záver uviedol, že právo na sprístupnenie požadovanej informácie žalobcovi vyplýva aj z čl. 26 ods. 4 Ústavy SR.

Žalovaný sa písomne nevyjadril k podanému odvolaniu žalobcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 246c ods. 1 veta prvá a § 212 ods. 1 OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 250ja ods. 2 OSP, keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke najvyššieho súdu www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s §

246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a po oboznámení sa so spisovým materiálom dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nie je možné priznať úspech.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

V prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu, súd postupuje podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti OSP (§ 247 ods. 1 OSP).

Predmetom preskúmacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovaného o nevyhovení žiadosti žalobcu o poskytnutie informácie podľa zákona o slobode informácií.

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami ako ten, o koho práva ide.

Podľa ústavného zákona č. 23/1991 Zb. ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (ďalej aj „Listina“) čl. 17 ods. 1 sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 17 ods. 5 Listiny štátne orgány a orgány územnej samosprávy sú povinné primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti. Podmienky a vykonanie ustanoví zákon.

Podľa čl. 26 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) , sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 5 ústavy orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon.

Ústava v čl. 26 ods. 1 zakotvuje právo na informácie, ktoré predstavuje právo na prijímanie informácií (získanie informácie do vlastnej dispozičnej sféry tak, aby mohla byť subjektom pre vlastnú potrebu, ako aj pre potrebu iných spracovaná (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp.zn. I. ÚS 236/06-59 z 28. júla 2007) a k nemu korelujúci pozitívny záväzok štátu voči neidentifikovanej skupine subjektov. Obsah tohto záväzku je ozrejmeneý v ods. 5 cit. čl. ako povinnosť orgánov verejnej moci primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti, pričom podmienky a spôsob poskytovania informácií ustanoví zákon. Obdobnú úpravu obsahuje taktiež Listina základných práv a slobôd (čl. 17 ods. 1, 5). Podľa čl. 13 ods. 2, 3, 4 ústavy medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom. Záonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ. Obmedziť základné práva a slobody možno iba na základe podmienok ustanovených ústavou, a to buď podmienok všeobecných (čl. 13 ods. 2, 3, 4 ústavy) alebo osobitných, vzťahujúcich sa na konkrétne práva a slobody (v danom prípade čl. 26 ods. 4 ústavy).

Cieľom zákonného obmedzenia práva na informácie o činnosti súdov a orgánov činných v trestnom

konaní, zamýšľaným zákonodarcom v § 11 ods. 1 písm. d/ ZSI, je ochrana pred neprimeraným zasahovaním do vlastnej rozhodovacej činnosti súdu (resp. orgánov činných v trestnom konaní), a tým aj verejný záujem na nestrannom a nezávislom súdnictve (čl. 124 a čl. 141 ústavy), ktorý cieľ je potrebné považovať za legitímny s ohľadom na ústavne ustanovený obsah dotknutého základného práva. Z hľadiska posúdenia vhodnosti tohto obmedzenia, teda či obmedzením prístupu k rozhodnutiam súdov možno vymedzený cieľ dosiahnuť, odvolací súd uvádza, že nesprístupnením informácií o prebiehajúcich konaniach pred vydaním konečného rozhodnutia vo veci samej, je v záujme zachovania nezávislosti a nestrannosti súdneho konania v podstate vylúčená verejná diskusia o prejednávanej veci, ktorou by vo veci rozhodujúci sudcovia mohli byť ovplyvnení. Toto obmedzenie treba považovať za primerané, keďže informáciu o výsledku rozhodovacej činnosti je súd povinný sprístupniť, čím je zabezpečená aj verejná kontrola výkonu súdnej moci. Z dôvodovej správy k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o slobode informácií, ktorý s účinnosťou od 2. januára 2006 novelizoval dotknuté ustanovenie, vyplýva, že účelom predloženého návrhu je rozšírenie okruhu sprístupňovaných informácií oproti doterajšej úprave (podľa § 11 ods. 1 písm. d/ zákona účinného do 01.01.2006 povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak sa týka neverejného konania, rozhodovania alebo dohľadu, ktoré podľa osobitného zákona vykonáva súd, orgán činný v trestnom konaní alebo orgán verejnej správy), pričom nová úprava spočíva v obmedzení poskytnutia resp. sprístupnenia informácií týkajúcich sa len rozhodujúcej činnosti (neukončených, prebiehajúcich konaní) súdu, avšak pokiaľ ide o informáciu o výsledku konania, tá sa v prípade rozhodovacej činnosti súdu sprístupní, ak to osobitný predpis nezakazuje.

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám v podrobnostiach upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám (§ 1). Obmedzenia práva na slobodný prístup k informáciám sú upravené v ustanoveniach § 8 až § 13 tohto zákona, pričom najvyšší súd sa zaoberal obmedzením na prístup k informáciám podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d/ ZSI.

V predmetnej právnej veci, ktorá sa týka prístupu k informáciám podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám, je spornou otázkou výkladu a následnej aplikácie ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d/ ZSI, na zverejnenie uznesenia o vznesení obvinenia bývalým ministrom životného prostredia pre trestný čin ohrozenia a poškodenia životného prostredia nepovolením ťažby kalamitného dreva v Tichej, Kôprovej a Javorovej doline; vo Vysokých Tatrách v roku 2004.

V zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d/ ZSI, povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak sa týka rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov alebo orgánu činného v trestnom konaní podľa osobitných predpisov okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy (ktorými sú napríklad Trestný poriadok, Občiansky súdny poriadok či zákon č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov).

Rozhodovacou činnosťou je potrebné v širšom slova zmysle rozumieť kompetenciu súdnych orgánov a orgánov činných v trestnom konaní konať a rozhodovať v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, v správnom súdnictve o preskúmaní zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosti rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon (čl. 142 ods. 1 ústavy), rovnako aj kompetenciu ústavného súdu rozhodovať vo veciach podľa príslušných článkov Ústavy Slovenskej republiky. V užšom slova zmysle sa rozhodovacou činnosťou súdov alebo orgánov činných v trestnom konaní rozumie konanie a rozhodovanie súdu a orgánu činného v trestnom konaní v konkrétnej právnej veci, t.j. od začatia konania (na základe návrhu alebo bez návrhu), cez jednotlivé procesné úkony, procesné čiastkové rozhodnutia, až po rozhodnutie vo veci samej. Pôjde najmä o procesné pravidlá vedenia konania (procesné úkony alebo procesné rozhodnutia, vydané v priebehu súdneho konania, ktoré sú nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci samej) a rozhodnutia vo veci samej v konkrétnej právnej veci.

Právo na informácie je limitované požiadavkou nezasahovať do vlastnej rozhodovacej činnosti súdov či orgánov činných v trestnom konaní v priebehu konania [do procesu v jeho priebehu, ako aj vstup do

vlastného rozhodovania (napr. porada a hlasovanie senátu)], a to v záujme objektivity a nestrannosti posudzovanej konkrétnej právnej veci, a tiež je limitované nevyhnutnými opatreniami na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejnej bezpečnosti, verejného zdravia a mravnosti, územnej celistvosti a pod.

Iná situácia je v prípade rozhodnutí vo veci samej, t.j. konečných rozhodnutí v danej veci (či už meritórnych alebo procesných rozhodnutí, ktorými sa konanie pred súdom alebo aj iným orgánom činným v trestnom konaní končí). V týchto prípadoch nie je daný dôvod na obmedzenie prístupu k týmto rozhodnutiam vo veci samej za podmienky, že nebudú obsahovať osobné údaje chránené zákonom č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov. Napokon s touto požiadavkou aj korešponduje ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d/ ZSI. Z logického a systematického výkladu ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d/ ZSI vyplýva, že pojmom „informácie o rozhodnutí“ sa rozumejú informácie o rozhodnutí vo veci samej.

Z obsahu spisového materiálu je zrejmé, že žalobca sa nezaujímal o výsledok predmetného konania, t. j. nepožadoval informáciu o rozhodnutí resp. o výsledku konania, na ktoré ho oprávňuje vyššie uvedený § 11 ods. 1 písm. d/ zákona o slobode informácii, ale požadoval „sprístupnenie uznesenia o vznesení obvinenia bývalým ministrom životného prostredia pre trestný čin ohrozenia a poškodenia životného prostredia nepovolením ťažby kalamitného dreva v Tichej, Kôprovej a Javorovej doline; vo Vysokých Tatrách v roku 2004.“

Podľa stanoviska Úradu pre ochranu osobných údajov zo dňa 11. apríla 2011, žalovaný postupoval v súlade so zákonom č. 211/2000 Z.z. ako aj so zákonom č. 428/2002 Z.z., keď ako povinná osoba nesprístupnila osobné údaje bez predchádzajúceho písomného súhlasu dotknutých osôb.

Najvyšší súd považoval preto za správny a zákonu zodpovedajúci názor krajského súdu, že nezverejnenie predmetného uznesenia, ktoré v danej veci nie je rozhodnutím konečným, zodpovedá v danej veci zákonným obmedzeniam uvedeným v ustanovení § 11 ods. 1 písm. d/ zákona č. 211/2000 Z.z.

Po preskúmaní predloženého spisového materiálu a postupu a rozhodnutia krajského súdu, najvyšší súd dospel k záveru, že žalovaný dostatočne zistil skutkový stav a vysporiadal sa s relevantnými námietkami žalobcu rovnako ako sa s nimi vysporiadal i krajský súd v napadnutom rozsudku.

Námietky, ktorými žalobca v odvolaní spochybňuje predmetné rozhodnutie žalovaného i rozhodnutie krajského súdu, sú čisto jeho teoretickými úvahami, ktoré nebolo možné ani v odvolacom konaní uznať za právne relevantné. Tieto boli v podstatnej časti totožné s námietkami, ktoré žalobca namietal už v prvostupňovom konaní a s ktorými sa krajský súd náležite vysporiadal.

Najvyšší súd považuje za potrebné dať žalobcovi opätovne do pozornosti, že zákon o slobode informácií má slúžiť predovšetkým ako nástroj spoločenskej kontroly. Najvyšší súd nepopiera právo žalobcu na informácie, avšak je nevyhnutné, aby toto právo bolo uplatňované efektívne, t.j. povinným osobám budú adresované len žiadosti, ktoré sú tieto osoby reálne povinné poskytnúť, t.j. žiadosti o informácie v rozsahu ich rozhodovacej činnosti. Len takto možno hovoriť o účinnej spoločenskej kontrole verejnej správy. V opačnom prípade ide zo strany žiadateľov, osobitne s prihliadnutím na žalobcu, ktorého nemožno označiť za „bežného občana“ nezorientovaného v právomoci jednotlivých orgánov, za zneužívanie práva na informácie, kedy je toto právo zámenkou pre formalistické a bezúčelné spory.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolaniu žalobcu nevyhovel a s prihliadnutím na okolnosti daného prípadu napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 1 v spojení s a § 246c ods. 1 vety prvej OSP a podľa § 250k ods. 1, keď žalobcovi, ktorý nemal úspech vo veci, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a žalovanému v takomto konaní nárok na náhradu trov

neprináleží.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.